

BIBLIOTEKA PRAWA HANDLOWEGO

HANDLOWE SPÓŁKI OSOBOWE

Andrzej Kidyba

4. wydanie

LEX

a Wolters Kluwer business

BIBLIOTEKA PRAWA HANDLOWEGO

HANDLOWE SPÓŁKI OSOBOWE

Andrzej Kidyba

4. wydanie

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 1 marca 2013 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Joanna Cybulska

Opracowanie redakcyjne

Agata Czuj

Łamanie

Andrzej Gudowski

Projekt graficzny okładki i stron tytułowych

Maciej Sadowski

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN: 978-83-264-4162-2

4. wydanie

Wydane przez:

Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek

01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

*Książkę tę dedykuję
mojej żonie Dorocie*

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	21
WSTĘP	25
TYTUŁ I	
Spółka jawna	27
CZĘŚĆ 1	
Zagadnienia podstawowe	29
Rozdział 1. Istota spółki jawnej	29
§ 1. Pojęcie spółki jawnej	29
§ 2. Cel i charakter prawny spółki jawnej	34
1. Znaczenie gospodarcze spółek jawnych	34
2. Cel spółki jawnej	36
3. Charakter prawny spółki jawnej	39
§ 3. Stosunek prawny spółki jawnej	43
§ 4. Struktura prawna spółki jawnej	45
1. Organizacja spółki jawnej	45
2. Elementy osobowe spółki jawnej	50
3. Elementy kapitałowe spółki jawnej	50
§ 5. Podmiotowość prawna spółki jawnej	51
Rozdział 2. Formy ustrojowe spółki jawnej	57
§ 1. Pojęcie formy ustrojowej spółki handlowej	57
§ 2. Rodzaje form ustrojowych spółki jawnej	58
§ 3. Spółka jawna przed wpisem do rejestru	60

§ 4. Spółka jawna jako podmiot prawa	67
§ 5. Spółka jawna w likwidacji i w upadłości.	69
1. Likwidacja spółki jawnej	69
2. Upadłość spółki jawnej	74
§ 6. Formy ustrojowe spółki jawnej w „transformacji”	80
Rozdział 3. Istota udziałów w spółce jawnej	83
§ 1. Pojęcie udziału	83
§ 2. Rodzaje udziałów	84
1. Udział kapitałowy	84
2. Udział w zyskach i stratach	88
3. Udział likwidacyjny	90
§ 3. Zmiana wartości nominalnej udziału kapitałowego	90
§ 4. Obrót udziałami kapitałowymi w spółce jawnej	92
Rozdział 4. Wkłady do spółki jawnej	106
§ 1. Istota wkładu	106
1. Pojęcie wkładu	106
2. Charakter prawny wkładu	108
§ 2. Przedmiot wkładu	111
§ 3. Rodzaje wkładów	117
§ 4. Wniesienie wkładu	121
§ 5. Odpowiedzialność za niewniesienie lub wadliwe wniesienie wkładu	123
CZĘŚĆ 2	
Utworzenie spółki jawnej	125
Rozdział 1. Zawiązanie spółki jawnej	125
§ 1. Zawarcie umowy spółki jawnej	125
§ 2. Treść umowy spółki	127
§ 3. Forma umowy spółki jawnej	130
§ 4. Zawarcie umowy spółki jawnej przy przekształceniu	131
Rozdział 2. Powstanie spółki jako podmiotu prawa	133
§ 1. Utworzenie spółki przez wpis spółki zawiązanej	133

§ 2. Utworzenie spółki przez wpis przekształconej spółki cywilnej	138
§ 3. Utworzenie spółki przez wpis przekształconej spółki handlowej	141
1. Zasady przekształcenia	141
2. Przekształcenie spółki kapitałowej w jawną.	147
3. Przekształcenie spółki osobowej w jawną.	147
4. Skutki przekształcenia.	148
CZĘŚĆ 3	
Wspólnicy w spółce jawnej	150
Rozdział 1. Prawa wspólnika.	150
§ 1. Istota praw wspólnika	150
§ 2. Rodzaje praw wspólników	152
Rozdział 2. Obowiązki wspólnika	159
CZĘŚĆ 4	
Prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja	164
Rozdział 1. Prowadzenie spraw spółki.	164
§ 1. Pojęcie prowadzenia spraw	164
§ 2. Zasady prowadzenia spraw spółki	166
1. Prowadzenie spraw spółki nieprzekraczających zakresu zwykłych czynności spółki	166
2. Czynności przekraczające zakres zwykłych czynności spółki	168
3. Czynności nagłe	170
Rozdział 2. Reprezentacja spółki.	171
§ 1. Pojęcie reprezentacji.	171
§ 2. Zasady reprezentacji spółki przez wspólników	172
§ 3. Reprezentacja spółki jawnej przez inne osoby.	173
CZĘŚĆ 5	
Odpowiedzialność w spółce jawnej.	175
Rozdział 1. Generalna zasada odpowiedzialności za zobowiązania.	175

Rozdział 2. Szczególne przypadki odpowiedzialności w spółce jawnej	179
§ 1. Odpowiedzialność przed wpisem do rejestru spółki	179
§ 2. Odpowiedzialność osób przystępujących do spółki . .	181
§ 3. Zawarcie umowy spółki jawnej z przedsiębiorcą jednoosobowym	183
§ 4. Odpowiedzialność za zobowiązania związane z uczestnictwem w spółce oraz za zobowiązania spółki w związku z przeniesieniem ogółu praw i obowiązków wspólnika.	185
§ 5. Odpowiedzialność za zaległości podatkowe	187
§ 6. Odpowiedzialność w procesach transformacyjnych. . . .	187
CZĘŚĆ 6	
Transformacje prawne spółki jawnej	189
Rozdział 1. Istota i rodzaje transformacji prawnych spółki jawnej	189
Rozdział 2. Połączenie z udziałem spółki jawnej.	190
Rozdział 3. Przekształcenie spółki jawnej	194
TYTUŁ II	
Spółka partnerska	197
CZĘŚĆ 1	
Zagadnienia podstawowe	199
Rozdział 1. Istota spółki partnerskiej	199
§ 1. Pojęcie spółki partnerskiej	199
§ 2. Cel i charakter spółki partnerskiej	201
1. Znaczenie gospodarcze spółek partnerskich.	201
2. Cel spółki partnerskiej.	203
3. Charakter prawny spółki partnerskiej	204
§ 3. Stosunek prawny spółki partnerskiej – odesłanie . . .	208
§ 4. Struktura prawna spółki partnerskiej	208
1. Organizacja spółki partnerskiej	208
2. Elementy kapitałowe spółki partnerskiej	210
3. Elementy osobowe w spółce partnerskiej	211

§ 5. Podmiotowość prawna spółki partnerskiej – odesłanie	212
Rozdział 2. Formy ustrojowe spółki partnerskiej.	212
§ 1. Pojęcie i rodzaje form ustrojowych spółki partnerskiej – odesłanie	212
§ 2. Problem występowania „przedspółki” partnerskiej	212
§ 3. Spółka partnerska jako podmiot prawa.	213
§ 4. Spółka partnerska w likwidacji i rozwiązanie spółki	213
1. Rozwiązanie spółki partnerskiej.	213
2. Spółka jednoosobowa.	214
§ 5. Spółka partnerska w upadłości.	221
§ 6. Szczególne formy ustrojowe spółki partnerskiej w transformacji	221
Rozdział 3. Majątek i udziały w spółce partnerskiej – odesłanie	222
Rozdział 4. Wkłady do spółki – odesłanie.	222
CZĘŚĆ 2	
Utworzenie spółki partnerskiej	223
Rozdział 1. Zawiązanie spółki partnerskiej.	223
§ 1. Zawarcie umowy spółki partnerskiej	223
§ 2. Treść umowy spółki partnerskiej	223
§ 3. Forma umowy spółki partnerskiej	230
Rozdział 2. Powstanie spółki jako podmiotu prawa.	233
§ 1. Utworzenie spółki przez wpis spółki zawiązanej	233
§ 2. Utworzenie przez przekształcenie.	238
CZĘŚĆ 3	
Wspólnicy w spółce partnerskiej.	239
Rozdział 1. Zdolność do osiągnięcia statusu partnera.	239
§ 1. Osoby fizyczne	239
§ 2. Wykonywanie wolnego zawodu	240
1. Adwokaci.	242
2. Farmaceuci (aptekarze)	247

3. Architekci	249
4. Inżynierowie budownictwa	250
5. Biegli rewidenci	251
6. Brokerzy ubezpieczeniowi	253
7. Doradcy podatkowi	254
8. Maklerzy papierów wartościowych, doradcy inwestycyjni.	255
9. Księgowi	258
10. Lekarze, lekarze dentyści	259
11. Lekarze weterynarii	262
12. Notariusze.	265
13. Pielęgniarki i położne.	267
14. Psychologowie	269
15. Radcowie prawni	271
16. Rzecznicy patentowi	275
17. Rzecznicy majątkowi	276
18. Tłumacze przysięgli.	277
Rozdział 2. Prawa i obowiązki partnerów	279
§ 1. Istota praw i obowiązków – odesłanie.	279
§ 2. Rodzaje praw i obowiązków – odesłanie	279
CZĘŚĆ 4	
Prowadzenie spraw, reprezentacja i kontrola spraw spółki partnerskiej	281
Rozdział 1. Klasyczny model spółki partnerskiej.	281
§ 1. Prowadzenie spraw.	281
§ 2. Reprezentacja spółki.	282
§ 3. Kontrola spraw spółki	282
Rozdział 2. Hybrydalny model spółki partnerskiej	283
§ 1. Uwagi ogólne	283
§ 2. Charakter prawny zarządu	285
§ 3. Prowadzenie spraw i reprezentacja spółki partnerskiej przez zarząd	287
1. Prowadzenie spraw	287

2. Reprezentacja	291
A. Reprezentacja czynna	292
B. Reprezentacja bierna	294
§ 4. Pozostały zakres odpowiedniego stosowania przepisów o zarządzie	296
1. Powołanie zarządu	296
2. Odwołanie zarządu	297
3. Mandat i kadencja	298
4. Zakaz konkurencji	298
§ 5. Kontrola spraw spółki	299
CZĘŚĆ 5	
Odpowiedzialność w spółce partnerskiej	302
Rozdział 1. Zasady generalne	302
§ 1. Ogólne zasady odpowiedzialności partnerów	302
§ 2. Szczególne przypadki odpowiedzialności partnerów wynikające z przepisów prawa	306
§ 3. Szczególne zasady odpowiedzialności wynikające z umowy spółki	310
Rozdział 2. Odpowiedzialność partnerów oraz osób trzecich w przypadku ustanowienia w spółce zarządu	311
CZĘŚĆ 6	
Transformacyjne procesy spółki partnerskiej – odesłanie	317
TYTUŁ III	
Spółka komandytowa	319
CZĘŚĆ 1	
Zagadnienia podstawowe	321
Rozdział 1. Istota spółki komandytowej	321
§ 1. Pojęcie spółki komandytowej	321
§ 2. Cel i charakter prawny spółki komandytowej	326
1. Znaczenie gospodarcze spółek komandytowych	326
2. Cel spółki	329
3. Charakter prawny spółki komandytowej	330

§ 3. Stosunek prawny spółki komandytowej	331
§ 4. Struktura prawna spółki komandytowej	332
1. Organizacja spółki komandytowej	332
2. Elementy osobowe spółki komandytowej – odesłanie	334
3. Elementy kapitałowe w spółce komandytowej	335
§ 5. Podmiotowość prawna spółki komandytowej	337
Rozdział 2. Formy ustrojowe spółki komandytowej	337
§ 1. Pojęcie i rodzaje form ustrojowych – odesłanie	337
§ 2. Spółka komandytowa przed wpisem do rejestru	337
§ 3. Spółka komandytowa jako podmiot prawa – odesłanie	340
§ 4. Spółka komandytowa w likwidacji i upadłości – odesłanie	341
§ 5. Formy ustrojowe spółki komandytowej w transformacji – odesłanie	342
Rozdział 3. Istota udziałów w spółce komandytowej	342
§ 1. Pojęcie udziału – odesłanie	342
§ 2. Rodzaje udziałów	342
1. Udział kapitałowy – odesłanie	342
2. Udział w zyskach i stratach	342
A. Komplementariusz	342
B. Komandytariusz	344
3. Udział likwidacyjny – odesłanie	346
§ 3. Zmiana wartości nominalnej udziału kapitałowego – odesłanie	346
§ 4. Obrót udziałami kapitałowymi w spółce komandytowej – odesłanie	346
Rozdział 4. Wkłady do spółki komandytowej	347
§ 1. Istota wkładu	347
1. Pojęcie wkładu – odesłanie	347
2. Charakter prawny wkładu	347
§ 2. Przedmiot wkładu	348

§ 3. Rodzaje wkładów – odesłanie	350
1. Wkłady umówione i wniesione	350
2. Wkłady pełne, warunkowe i niedopuszczalne	352
A. Wkłady pełne	352
B. Wkłady warunkowe.	352
C. Wkłady niedopuszczalne.	354
§ 4. Wniesienie wkładów	355
§ 5. Odpowiedzialność za niewniesienie lub wadliwe wniesienie wkładu – odesłanie	355
 CZĘŚĆ 2	
Utworzenie spółki komandytowej	356
Rozdział 1. Zawiazanie spółki komandytowej.	356
§ 1. Zawarcie umowy spółki komandytowej	356
§ 2. Treść umowy spółki	357
§ 3. Forma umowy spółki komandytowej	367
§ 4. Zawarcie umowy spółki komandytowej przy przekształceniu – odesłanie	370
Rozdział 2. Powstanie spółki jako podmiotu prawa.	370
§ 1. Utworzenie spółki przez wpis spółki zawiązanej	370
§ 2. Utworzenie spółki przez wpis przekształconej spółki handlowej	373
1. Przekształcenie spółki kapitałowej w komandytową.	373
§ 3. Przekształcenie spółki osobowej w komandytową – odesłanie	373
 CZĘŚĆ 3	
Wspólnicy w spółce komandytowej	374
Rozdział 1. Prawa wspólników	374
§ 1. Istota praw wspólników	374
1. Istota praw wspólnika komplementariusza – odesłanie.	374
2. Istota praw wspólnika komandytariusza – odesłanie.	374

§ 2. Rodzaje praw wspólników	374
1. Rodzaje praw komplementariuszy – odesłanie . . .	374
2. Rodzaje praw komandytariuszy	374
Rozdział 2. Obowiązki wspólników.	380
§ 1. Obowiązki komplementariuszy – odesłanie	380
§ 2. Obowiązki komandytariuszy	380
CZĘŚĆ 4	
Prowadzenie spraw i reprezentacja spółki komandytowej.	382
Rozdział 1. Prowadzenie spraw spółki.	382
§ 1. Pojęcie prowadzenia spraw – odesłanie.	382
§ 2. Prowadzenie spraw przez komplementariuszy	382
1. Zasady ogólne	382
2. Czynności nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności spółki	385
3. Czynności przekraczające zakres zwykłych czynności spółki	386
4. Czynności nagłe	386
§ 3. Prowadzenie spraw przez komandytariuszy	386
Rozdział 2. Reprezentacja spółki.	387
§ 1. Pojęcie reprezentacji – odesłanie.	387
§ 2. Zasady reprezentacji spółki przez wspólników	387
1. Reprezentowanie spółki przez komplementariuszy	387
2. Reprezentacja przez komandytariuszy	392
CZĘŚĆ 5	
Odpowiedzialność w spółce komandytowej	401
Rozdział 1. Generalne zasady odpowiedzialności za zobowiązania – odesłanie	401
§ 1. Odpowiedzialność komplementariusza	401
§ 2. Odpowiedzialność komandytariusza	401
Rozdział 2. Szczególne przypadki odpowiedzialności w spółce komandytowej.	411
1. Odpowiedzialność przed wpisem spółki do rejestru.	411

2. Przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika na inną osobę (art. 10 § 3 k.s.h.)	412
3. Zamieszczenie nazwiska komandytariusza w firmie spółki (art. 104 § 4 k.s.h.)	412
4. Przystąpienie do spółki w charakterze komandytariusza (art. 114 k.s.h.)	413
5. Uzyskanie statusu komplementariusza przez dotychczasowego komandytariusza (art. 115 k.s.h.)	413
6. Zawarcie umowy spółki komandytowej z przedsiębiorcą prowadzącym przedsiębiorstwo (art. 116 k.s.h.)	413
7. Podjęcie czynności reprezentacyjnych przez komandytariusza bez ujawnienia pełnomocnictwa lub z przekroczeniem granic umocowania, albo działanie bez umocowania (art. 118 k.s.h.)	414
8. Zaciągnięcie zobowiązań spółki przed dniem połączenia	415
9. Śmierć wspólnika jawnego z przyznaniem spadkobiercom statusu komandytariusza (art. 583 k.s.h.)	415
10. Przekształcenie spółki osobowej w spółkę komandytową (art. 584 k.s.h.)	415
CZĘŚĆ 6	416
Rozdział 1. Istota i rodzaje transformacji prawnych spółki komandytowej – odesłanie	416
Rozdział 2. Połączenie z udziałem spółki komandytowej – odesłanie	416
Rozdział 3. Przekształcenie spółki komandytowej – odesłanie	416
TYTUŁ IV	
Spółka komandytowo-akcyjna	417
CZĘŚĆ 1	
Zagadnienia podstawowe	419
Rozdział 1. Istota spółki komandytowo-akcyjnej	419
§ 1. Pojęcie spółki komandytowo-akcyjnej	419

§ 2. Cel i charakter prawny spółki komandytowo-akcyjnej	420
1. Znaczenie gospodarcze spółek komandytowo-akcyjnych	420
2. Cel spółki komandytowo-akcyjnej – odesłanie.	422
3. Charakter spółki komandytowo-akcyjnej.	423
§ 3. Stosunek prawny spółki komandytowo-akcyjnej	425
§ 4. Struktura prawna spółki komandytowo-akcyjnej	426
1. Organizacja spółki komandytowo-akcyjnej	426
2. Elementy osobowe spółki komandytowo-akcyjnej	428
3. Elementy kapitałowe spółki komandytowo-akcyjnej	429
§ 5. Podmiotowość prawna spółki komandytowo-akcyjnej – odesłanie	429
Rozdział 2. Formy ustrojowe spółki komandytowo-akcyjnej.	430
§ 1. Pojęcie i rodzaje form ustrojowych – odesłanie.	430
§ 2. Przedspółka komandytowo-akcyjna	430
§ 3. Spółka komandytowo-akcyjna jako podmiot prawa – odesłanie.	432
§ 4. Spółka komandytowo-akcyjna w likwidacji	432
§ 5. Problem jednoosobowej spółki komandytowo-akcyjnej	434
§ 6. Spółka komandytowo-akcyjna w upadłości – odesłanie.	438
§ 7. Szczególne formy ustrojowe spółki w transformacji	438
Rozdział 3. Wkłady do spółki komandytowo-akcyjnej	440
CZĘŚĆ 2	
Utworzenie spółki	444
Rozdział 1. Zawiązanie spółki komandytowo-akcyjnej	444
§ 1. Pojęcie i charakter prawny statutu	444
§ 2. Treść statutu spółki komandytowo-akcyjnej.	445
§ 3. Utworzenie spółki w drodze przekształcenia	449

Rozdział 2. Powstanie spółki jako podmiotu prawa.	450
§ 1. Czynności i zdarzenia rodzące stosunek prawny spółki.	450
§ 2. Utworzenie spółki przez wpis spółki przekształconej.	458
§ 3. Powstanie przedspółki komandytowo-akcyjnej – odesłanie.	460
§ 4. Kapitał zakładowy i akcje.	460
CZĘŚĆ 3	
Wspólnicy w spółce komandytowo-akcyjnej.	465
Rozdział 1. Prawa wspólników	465
§ 1. Istota praw wspólników	465
§ 2. Rodzaje praw wspólników	469
1. Komplementariusze.	469
2. Akcjonariusze	471
3. Komplementariusze-akcjonariusze	476
Rozdział 2. Obowiązki wspólników – odesłanie	477
§ 1. Komplementariusze – odesłanie.	477
§ 2. Akcjonariusze.	478
§ 3. Komplementariusze-akcjonariusze.	480
CZĘŚĆ 4	
Ustrój i funkcjonowanie spółki komandytowo-akcyjnej.	481
Rozdział 1. Prowadzenie spraw i reprezentacja	481
§ 1. Prowadzenie spraw.	481
§ 2. Reprezentacja	497
1. Komplementariusze.	497
2. Rada nadzorcza	499
Rozdział 2. Nadzór i kontrola w spółce komandytowo-akcyjnej	500
§ 1. Nadzór i kontrola przez radę nadzorczą	500
§ 2. Nadzór w spółce komandytowo-akcyjnej, gdy nie ustanowiono rady nadzorczej.	504

Rozdział 3. Walne zgromadzenie.	509
§ 1. Zasady funkcjonowania	509
§ 2. Podejmowanie uchwał przez komplementariuszy. . .	514
CZĘŚĆ 5	
Odpowiedzialność wspólników w spółce komandytowo-akcyjnej	518
Rozdział 1. Odpowiedzialność komplementariusza w spółce.	518
Rozdział 2. Odpowiedzialność akcjonariusza	519
CZĘŚĆ 6	
Transformacje prawne spółki komandytowo-akcyjnej	523
Rozdział 1. Istota i rodzaje transformacji prawnych spółki komandytowo-akcyjnej – odesłanie.	523
Rozdział 2. Połączenie z udziałem spółki komandytowo-akcyjnej	523
Rozdział 3. Przekształcenie spółki komandytowo-akcyjnej . . .	524

Wykaz skrótów

AKTY PRAWNE

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.h. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.)
- pr. upadł. i nap. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1112 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.)

PERIODYKI

Biul. SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz. U.	– Dziennik Ustaw
Eduk. Praw.	– Edukacja Prawnicza
KSP	– Krakowskie Studia Prawnicze
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
Mon. Pod.	– Monitor Podatkowy
Mon. Praw.	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
NPN	– Nowy Przegląd Notarialny
OG	– Orzecznictwo Gospodarcze
OSA	– Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
PiM	– Prawo i Medycyna
PiP	– Państwo i Prawo
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Pr. Sp.	– Prawo Spółek
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

INNE

KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

WYKAZ NAJCZĘŚCIEJ POWOŁYWANYCH
KOMENTARZY DO KODEKSU SPÓŁEK
HANDLOWYCH

- Kodeks*, 2008 – J. Frąckowiak, A. Kidyba, W. Popiołek, W. Pyziół (red.), A. Witosz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2008
- Kodeks*, 2001, 2002, 2003, 2006 – S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwa-ja, *Kodeks spółek handlowych*, t. I, II, III i IV, Warszawa
- Kodeks*, 2008, 2011 – A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych*, t. I, *Komentarz do artykułów 1–300 k.s.h.*, t. II, *Komentarz do artykułów 301–633 k.s.h.*, Warszawa 2008, Warszawa 2011
- Komentarz. Spółka z o.o.* – J.P. Naworski, K. Strzelczyk, T. Siemiątkowski, R. Potrzyszcz, *Komentarz do Kodeksu spółek handlowych. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2001, Warszawa 2011
- Komentarz. Spółki osobowe* – J.P. Naworski, K. Strzelczyk, T. Siemiątkowski, R. Potrzyszcz, *Komentarz do Kodeksu spółek handlowych. Spółki osobowe*, Warszawa 2001, Warszawa 2011

Wstęp

Niniejsze opracowanie jest odpowiedzią na zapotrzebowanie kompleksowego opracowania dotyczącego spółek osobowych. Brak do tej pory było łącznego omówienia wszystkich spółek osobowych w sposób odbiegający od komentarzowego czy podręcznikowego. Spółki osobowe były ograniczone w praktyce do spółki jawnej, a od 1991 r. – bez odniesienia rynkowego – do spółki komandytowej. Wejście w życie kodeksu spółek handlowych wiązało się z wprowadzeniem dwóch nowych typów spółek osobowych, tj. spółki partnerskiej i spółki komandytowo-akcyjnej. Dlatego też opracowanie niniejsze odbiega swoim kontekstem od dotychczasowych.

Praca została przygotowana jako pewna całość. Oznacza to, że zamiarem Autora nie było odrębne odniesienie poszczególnych spółek, niezależnie od siebie, ale próba znalezienia pewnych punktów wspólnych dla spółek osobowych. Również w związku z zamiarem uniknięcia powtórzeń zastosowano technikę odesłań. Przede wszystkim do rozważań dotyczących spółki jawnej. Spółka ta stanowi pewien trzon, na którym budowane są – jednak jako zupełnie odrębne typy spółek – inne konstrukcje spółek osobowych. Uzasadnieniem przyjętej techniki jest uregulowanie art. 86, 102 i 126 k.s.h., które nakazują odpowiednie stosowanie – w zakresie nieuregulowanym – przepisów o spółce jawnej, a w ostatnim przypadku również przepisów o spółce akcyjnej. W ten sposób ograniczona została objętość pracy, usunięte zostały zbędne powtórzenia. Niektóre kwestie zostały świadomie powtórzone, ale tylko tam, gdzie było to konieczne dla pełnego obrazu danej instytucji.

Książka ta stanowi dla mnie, jej Autora, pewne podsumowanie własnych badań nad spółkami osobowymi. Dlatego też mają miejsce częste odniesienia do moich prac publikowanych na temat spółek oso-

bowych. Dotyczy to *Kodeksu spółek handlowych. Komentarz* (t. I i II, 2011), współautorskiego komentarza (pod red. W. Pyziola, Warszawa 2008), podręcznika *Prawo handlowe* (Warszawa 2011) oraz monografii *Atypowe spółki handlowe* (Warszawa 2011). Ma to w szczególności też miejsce przy omówieniu tematyki spółki komandytowej, której poświęciłem monografię *Status prawny komandytariusza* (Bydgoszcz 2000) i kilkanaście artykułów. Siłą rzeczy uwagi zawarte w tej części są odwzorowaniem poglądów przyjętych w tych pracach.

Ograniczona formuła objętościowa pozwoliła tylko w okrojonym zakresie wykorzystać i zaprezentować poglądy doktryny. Stąd większość zaprezentowanych uwag ma charakter prezentacji poglądów Autora. Niniejsze opracowanie otwiera serię Biblioteki Prawa Handlowego, która jest już uzupełniona o pozycje dotyczące spółki partnerskiej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjnej, procesów transformacji oraz pozakodeksowych umów handlowych. Wkrótce seria stanie się kompletna poprzez opracowanie na temat spółki jawnej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej oraz kodeksowych umów handlowych.

Kolejne, czwarte wydanie książki *Handlowe spółki osobowe* związane jest przede wszystkim z koniecznością zaktualizowania jej tekstu, uzupełnienia orzecznictwa Sądu Najwyższego, jak również uwzględnienia najistotniejszych wypowiedzi, które w ostatnim czasie zaprezentowano w doktrynie.

Przygotowanie czwartego wydania było możliwe dzięki współpracy z dr Małgorzatą Dumkiewicz, za co chcę Jej serdecznie podziękować.

Lublin, 1 stycznia 2013 r.

Prof. zw. dr hab. Andrzej Kidyba

TYTUŁ I SPÓŁKA JAWNA

ROZDZIAŁ 1. ISTOTA SPÓŁKI JAWNEJ

§ 1. Pojęcie spółki jawnej

Definicja spółki jawnej zawarta jest w art. 22 § 1 k.s.h. Różni się ona od poprzednio obowiązującej na gruncie kodeksu handlowego, określonej w art. 75 § 1 k.h. Zgodnie z aktualnym brzmieniem spółką jawną jest spółka osobowa, która prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą, a nie jest inną spółką handlową. W przypadku regulacji art. 75 § 1 k.h. spółka jawna była spółką, która prowadziła we wspólnym imieniu przedsiębiorstwo zarobkowe w większym rozmiarze, a nie była inną spółką handlową. Uwypuklone zostały nieco inne elementy istotne dla przyjęcia, że mamy do czynienia ze spółką jawną. Należy pamiętać, że wobec uchylecia pojęcia „przedsiębiorstwo prowadzone w większym rozmiarze” przyjąć należało, że spółką jawną była każda spółka, która prowadziła działalność w formie przedsiębiorstwa, a nie była inną spółką handlową¹. W przepisie kodeksu spółek handlowych zawierającym definicję spółki jawnej znajduje się dodatkowo § 2, który reguluje zagadnienie odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki. Wydaje się jednak, że zagadnienie to nie należy do elementów definicji, a jedynie stanowi określoną cechę jej funkcjonowania. W przeciwnym razie definicja spółki jawnej musiałaby być skonstruowana na podobieństwo definicji spółki komandytowej (art. 102 k.s.h.) czy komandytowo-akcyjnej (art. 125 k.s.h.). Z tego punktu widzenia definicja ta, wskazując na pewne istotne cechy, podobna jest do definicji spółki partnerskiej. Definicja spółki jawnej powinna być rozpatrywana w kontekście kluczowego dla spółek osobowych art. 8 k.s.h., gdyż już na samym początku mamy sformułowanie, że jest to spółka osobowa, a istotne cechy tych spółek określone są w art. 8–10 k.s.h. Z faktu, że jest to spółka osobowa, wynikają określone skutki. Przede wszystkim oznacza to za-

¹ W. Opalski, *Spółka jawna*, PPH 1995, nr 7, s. 27 i n.

liczenie do grupy spółek osobowych, obok spółki partnerskiej, komandytowej i komandytowo-akcyjnej. Trzeba jednak pamiętać, że spółki te są niejednorodne w swoim charakterze. Z drugiej strony spółka jawna stanowi określoną oś, wokół której konstruowane są przepisy dotyczące innych spółek osobowych. Jest więc ona normatywnym wzorcem dla innych typów spółek osobowych, które stanowią jednak odrębne typy spółek. Znajdujemy tego wyraźne potwierdzenie w art. 89, 103 i 126 § 1 pkt 1 k.s.h., w których następuje odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o spółce jawnej. Nie daje to jednak żadnych podstaw do twierdzenia, że spółki te są jakąkolwiek odmianą spółki jawnej. Są to odrębne typy spółek, których cechy szczególne nie pozwalają na takie sformułowanie. Przyjęcie określonej definicji spółki jawnej nie wyjaśnia wszystkich problemów związanych z tą konstrukcją. Wydzielenie wspólnych cech spółek osobowych – co pozwoli również na zrozumienie istoty spółki jawnej – nie powinno odbywać się w oderwaniu od rozwiązań legislacyjnych. Nie jest więc korzystne tworzenie jakichś doktrynalnych koncepcji cech spółek osobowych, zdecydowanie lepsze jest oparcie się na konkretnych przepisach prawa. Nie do końca przydatne będą też ustalenia związane z funkcjonowaniem i definicją spółki jawnej na gruncie kodeksu handlowego. W związku z tym ciekawe może być przypomnienie cech przyjmowanych na gruncie poprzedniego stanu prawnego i dostrzeżenie nieadekwatności do obecnych stosunków. W doktrynie można było spotkać pogląd, że spółki osobowe charakteryzują się następującymi cechami: trwałością składu osobowego wspólników; tym, że wspólnicy prowadzą sprawy spółki bezpośrednio i korzystają z równych praw i obowiązków; majątek spółki należy wspólnie do wszystkich wspólników; za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiadają nie tylko majątkiem wniesionym, ale również majątkiem osobistym². Definicja ta została zmieniona bardzo istotnie, na co wskazywano już w literaturze³. Należy jednak te uwagi uzupełnić i skorygować. Aktualnie spółki osobowe nie muszą charakteryzować się trwałością składu osobowego wspólników, w związku z rozwiązaniem przyjętym w art. 10 k.s.h., umożliwiającym przeniesienie ogółu

² M. Jakubek, R. Skubisz (w:) M. Jakubek, A. Jakubecki, A. Kidyba, J. Mojak, R. Skubisz, *Zarys prawa spółek*, Lublin 1992, s. 14.

³ M. Aslanowicz, *Elementy konstrukcyjne osobowych spółek handlowych*, Pr. Sp. 2000, nr 5, s. 26 i n.

praw i obowiązków wspólnika na inną osobę⁴. Wspólnicy nie muszą korzystać z równych praw i obowiązków, bowiem większość norm regulujących właśnie tę sferę ma charakter norm względnie obowiązujących, co pozwala na odejście od tej zasady. Nie ma przeszkód, aby na przykład w spółce jawnej jedni wspólnicy mieli prawo do większych zysków niż inni itd. Wspólnicy nie muszą prowadzić spraw spółki bezpośrednio, gdyż na przykład mogą powierzyć częściowo te czynności na rzecz osób trzecich (wniosek z art. 38 k.s.h.). W spółkach osobowych, również jawnej, możliwe jest ustanowienie quasi-zarządu spółki oraz częściowe „wyprowadzenie” zarządzania poza grono wspólników. Teza o równości praw i obowiązków nie znajduje uzasadnienia, co potwierdziły późniejsze badania⁵. Układ praw i obowiązków może być zmodyfikowany w granicach, jakie określają przepisy, co pozwala właściwie w każdej ze spółek wyróżnić różne jej modele. Szczególnie jest to widoczne w spółce partnerskiej, gdzie można wyobrazić sobie spółkę zbliżoną do modelu spółki jawnej czy do modelu spółki z o.o. Podobnie w spółce komandytowej możemy wyobrazić sobie spółkę zbliżoną do modelu spółki jawnej czy do modelu spółki z o.o. Możemy w niej wyróżnić model: klasyczny, pośredni i dynamiczny, co będzie związane ze stopniem „nasylenia” tej spółki elementami spółki jawnej bądź korzystaniem z odmiennych nieco rozwiązań⁶. Potwierdzenie znajduje to również przy spółce komandytowo-akcyjnej. Odpowiedzialność osobista za zobowiązania spółki różnie kształtuje się w spółkach osobowych. Można wręcz stwierdzić, że cechą spółek osobowych z wyłączeniem spółki jawnej (i partnerskiej, gdy zastosowano do wszystkich wspólników art. 95 § 2 k.s.h.) jest zróżnicowanie odpowiedzialności wspólników. Ścisłym określeniem może być to, iż w spółce partnerskiej (z wyłączeniem zastosowania art. 95 § 2 k.s.h. do wszystkich wspólników), komandytowej i komandytowo-akcyjnej dochodzi w ogóle do wyłączenia odpowiedzialności niektórych wspólników. W spółce partnerskiej związane jest to z rodzajem zobowiązań, w komandytowej z zaistnieniem okoliczności, gdy wkład jest równy lub większy od sumy komandytowej (komandytariusz nie ponosi odpowiedzialności osobistej), a w spółce komandytowo-akcyjnej akcjonariusz w ogóle nie

⁴ G. Kozieł, *Przesłanki przenoszalności ogółu praw i obowiązków wspólników w handlowych spółkach osobowych*, PPH 2003, nr 11, s. 35 i n.

⁵ M.in. A. Kidyba, *Status prawny komandytariusza*, Warszawa 1998.

⁶ *Ibidem*, s. 14.

Andrzej Kidyba – profesor zwyczajny doktor habilitowany nauk prawnych, kierownik Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, specjalista w zakresie prawa handlowego, gospodarczego i cywilnego; ukończył aplikację sędziowską i zdał egzamin radcowski; autor lub współautor ponad 200 publikacji, w tym kilkudziesięciu książek i opracowań naukowych: wielokrotnie wznawianych komentarzy (m.in. *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, *Kodeks cywilny. Komentarz*), podręczników i monografii, glos, artykułów publikowanych w Polsce i za granicą. Współpracuje z wieloma europejskimi ośrodkami naukowymi, wykłada w Studienstiftung des deutschen Volkes. Jest konsulem honorowym Republiki Federalnej Niemiec.

Książka zawiera kompleksową analizę wszystkich spółek osobowych występujących w kodeksie spółek handlowych (spółki jawnej, partnerskiej, komandytowej i komandytowo-akcyjnej). W opracowaniu omówione zostały w szczególności kwestie dotyczące: pojęć i charakteru prawnego poszczególnych spółek, ich struktury i formy ustrojowej, udziałów i wkładów, prowadzenia spraw i reprezentacji spółek, praw i obowiązków wspólników, aż po zagadnienia odpowiedzialności spółek za zobowiązania i ich transformacji prawnych.

Czwarte wydanie książki zostało zaktualizowane i uzupełnione o najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego, uwzględniono w nim także najistotniejsze wypowiedzi, które w ostatnim czasie zostały zaprezentowane w doktrynie.

Publikacja adresowana jest zarówno do praktyków specjalizujących się w problematyce prawa spółek, w tym adwokatów, radców prawnych, sędziów, notariuszy oraz aplikantów, jak i teoretyków prawa handlowego.

ISBN 978-83-264-4162-2

9 788326 441622

Cena 139 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.książki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl